

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. rugsėjo 22 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Andžej Maciejewski (pranešėjas), Egidijus Tamošiūnienės ir Dalius Vasarienės (kolegijos pirmininkė), teismo posėdyje kasacinę rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės E. T. kasacinį skundą dėl Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. spalio 21 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės E. T. ieškinį atsakovei D. S. dėl vekselių pripažinimo negaliojančiais.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

- Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių teismo sprendimų keliamus reikalavimus, vekseliams taikomos notarinės formos reikalavimus ir šios formos nesilaikymo teisinės pasekmės, aiškinimo ir taikymo.
- Ieškovė E. T. kreipėsi į teismą, prašydama:
  - pripažinti negaliojančiais:
    - 2019 m. kovo 27 d. neprotestuotą paprastąjį vekselį, pagal kurį E. T. besąlygiškai įsipareigojo 2019 m. balandžio 28 d. sumokėti D. S. 2900 Eur;
    - 2019 m. kovo 27 d. neprotestuotą paprastąjį vekselį, pagal kurį E. T. besąlygiškai įsipareigojo 2019 m. gegužės 28 d. sumokėti D. S. 2800 Eur;
    - 2019 m. kovo 28 d. neprotestuotą paprastąjį vekselį, pagal kurį E. T. besąlygiškai įsipareigojo 2019 m. balandžio 5 d. sumokėti D. S. 1620,78 Eur;
    - 2019 m. kovo 28 d. neprotestuotą paprastąjį vekselį, pagal kurį E. T. besąlygiškai įsipareigojo 2019 m. gegužės 28 d. sumokėti D. S. 2900 Eur;
    - 2019 m. kovo 28 d. neprotestuotą paprastąjį vekselį, pagal kurį E. T. besąlygiškai įsipareigojo 2019 m. birželio 28 d. sumokėti D. S. 500 Eur;
    - 2019 m. kovo 28 d. neprotestuotą paprastąjį vekselį, pagal kurį E. T. besąlygiškai įsipareigojo 2019 m. liepos 28 d. sumokėti D. S. 2900 Eur;
    - 2019 m. kovo 28 d. neprotestuotą paprastąjį vekselį, pagal kurį E. T. besąlygiškai įsipareigojo 2019 m. rugpjūčio 23 d. sumokėti D. S. 2302 Eur;
  - panaikinti:
    - Vilniaus m. 3-jojo notaro biuro notaro A. R. 2019 m. gegužės 6 d. vykdomąjį įrašą Nr. AR-1947;
    - Vilniaus m. 15-ojo notaro biuro notarės D. J. 2019 m. birželio 5 d. vykdomąjį įrašą Nr. DJ-3721;
    - Vilniaus m. 3-jojo notaro biuro notaro A. R. 2019 m. balandžio 19 d. vykdomąjį įrašą Nr. AR-1702;
    - Vilniaus m. 15-ojo notaro biuro notarės D. J. 2019 m. birželio 5 d. vykdomąjį įrašą Nr. DJ-3720;
    - Vilniaus m. 3-jojo notaro biuro notaro A. R. 2019 m. liepos 2 d. vykdomąjį įrašą Nr. AR-2947.
- Ieškovė paaiškino, jog ji yra UAB „Nauja linija“ vienintelė akcininkė, nuo 2018 m. gruodžio 6 d. – jos direktorė. Nuo 2016 m. spalio 24 d. iki nurodyto laiko UAB „Nauja linija“ direktore buvo atsakovė, vėliau ji dirbo direktoriaus pavaduotoja, nuo 2019 m. balandžio 30 d. darbo sutartis buvo nutraukta atsakovės 2019 m. kovo 25 d. prašymu. Pareigų pakeitimas buvo susijęs su tuo, kad D. S. Klaipėdos apygardos teismo procesiniu sprendimu trejus metus yra uždrausta eiti vadovaujamas pareigas bet kurioje įmonėje.
- UAB „Nauja linija“ ilgą laiką turėjo finansinių sunkumų, todėl D. S. savo pačios noru ir sutikimu laiku neišmokėjo sau darbo užmokesčio. Ji teigė, kad tai padarys tada, kai jos vadovaujama įmonė ims dirbti pelningai. Atsakovės teigimu, pirmiausiai reikėjo sumokėti kitiems darbuotojams ir apmokėti įmonės sąnaudas. Atsakovės nurodytu buvo tik išskaičiuojamos ir sumokamos atostogos sumos pagal jos vykdomuosius raštus, o išmokėtas darbo užmokeskis, kaip ji pati teigė, kai nebuvo mokamas. Aplinkybė, kad atsakovė nebuvo mokamas darbo užmokesčio, ieškovei buvo žinoma, ieškovei tam pritarė, nes tokia buvo ir atsakovės valia. Atsakovė asmeniškai vykdė mokėjimus iš UAB „Nauja linija“ banko sąskaitos ne tik tuo metu, kai ji buvo įmonės vadovė, bet ir daug vėliau, ji taip pat buvo atsakinga už darbo užmokesčio išmokėjimą sau ir kitiems darbuotojams.
- 2019 m. kovo 28 d. atsakovė pasakė ieškovei, kad įmonė yra skolinga jai 15 922,78 Eur darbo užmokesčio, įskaitant kompensaciją už nepanaudotas atostogas. Ši suma susidarė už neišmokėtą darbo užmokesčių nuo 2016 m. iki 2019 m. Darbo santykiai su atsakove turėjo greitai baigtis, todėl ji pareikalavo, kad ieškove užtikrintų prievolės (darbo užmokesčio ir kompensacijos už nepanaudotas atostogas išmokėjimo) įvykdymą išduodama neva neišmokėtos jai sumos neprotestuotus paprastuosius vekselius.
- Ieškove, būdama įsitikinusi, kad darbo užmokesčio atsakovei nebuvo išmokėtas, pasirašė septynis ginčo vekselius, kuriuos atsakovė buvo parengusi ir atsinešusi į sutikimą. Pokalbis ir pasirašymas vyko 2019 m. kovo 28 d. įmonės biure Vilniuje, (duomenys neskelbtini), be ieškovės, jame dalyvavo įmonės darbuotojos V. G., T. S. bei O. T. Šių septynių vekselių suma – 15 922,78 Eur. Nors vekseliuose yra nurodyta, kad ieškove gavo pinigų, tačiau pinigai jai nebuvo perduoti, tai buvo atsakovės reikalavimas, nes, jos teigimu, be šio įrašo vekseliai bus laikomi negaliojančiais.
- Pasibaigus darbo santykiams su atsakove ir atlikus įmonės vidinį auditą, ieškove sužinojo, kad darbo užmokesčio atsakovei yra išmokėtas. Darbo užmokesčio buvo mokamas į atsakovės dukters S. S. ir motinos E. V. banko sąskaitas, todėl pageidavimą pareikšti pati atsakovė. Įmonė atsakovei liko skolinga tik 66,82 Eur, šią sumą sumokėjo vėliau.
- Dėl neišmokėto darbo užmokesčio ieškove kreipėsi į Vilniaus darbo ginčų komisiją ir 2019 m. birželio 12 d. buvo priimtas sprendimas, kuriuo buvo patvirtinta UAB „Nauja linija“ ir atsakovės pasirašyta taikos sutartis, pagal kurią darbdavė įsipareigojo iki 2019 m. birželio 28 d. sumokėti atsakovei 1500 Eur su darbo santykiais susijusias išmokas. Jokių kitų pretenzijų, kylančių iš darbo santykių, atsakovė darbdavei neturėjo. Ši suma buvo sumokėta 2019 m. birželio 28 d. Atsakovė gavo visą darbo užmokesčių ir kompensaciją už nepanaudotas atostogas iš įmonės, todėl neturi teisės reikalauti iš ieškovės papildomai sumokėti dar kartą pagal vekselius, kurie sudaryti iš esmės dėl ieškovės suklydimo, jos apgaulės. Be to, vekseliai sudaryti nesilaikant privalomos notarinės formos, juos parengusi atsakovė tyčia sumas išskaidė taip, kad šios nesiektų 3000 Eur. Ieškovės teigimu, ginčo aplinkybės sudaro pagrindą pripažinti vekselius negaliojančiais, o jų pagrindu išduotus vykdomuosius įrašus panaikinti.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

- Vilniaus miesto apylinkės teismas 2020 m. sausio 10 d. sprendimu ieškinį tenkino:
  - teismas pripažino negaliojančiais nuo jų sudarymo momento:
    - 2019 m. kovo 27 d. neprotestuotą paprastąjį vekselį, pagal kurį E. T. besąlygiškai įsipareigojo 2019 m. balandžio 28 d. sumokėti D. S. 2900 Eur;
    - 2019 m. kovo 27 d. neprotestuotą paprastąjį vekselį, pagal kurį E. T. besąlygiškai įsipareigojo 2019 m. gegužės 28 d. sumokėti D. S. 2800 Eur;
    - 2019 m. kovo 28 d. neprotestuotą paprastąjį vekselį, pagal kurį E. T. besąlygiškai įsipareigojo 2019 m. balandžio 5 d. sumokėti D. S. 1620,78 Eur;
    - 2019 m. kovo 28 d. neprotestuotą paprastąjį vekselį, pagal kurį E. T. besąlygiškai įsipareigojo 2019 m. gegužės 28 d. sumokėti D. S. 2900 Eur;
    - 2019 m. kovo 28 d. neprotestuotą paprastąjį vekselį, pagal kurį E. T. besąlygiškai įsipareigojo 2019 m. birželio 28 d. sumokėti D. S. 500 Eur;
    - 2019 m. kovo 28 d. neprotestuotą paprastąjį vekselį, pagal kurį E. T. besąlygiškai įsipareigojo 2019 m. liepos 28 d. sumokėti D. S. 2900 Eur;
    - 2019 m. kovo 28 d. neprotestuotą paprastąjį vekselį, pagal kurį E. T. besąlygiškai įsipareigojo 2019 m. rugpjūčio 23 d. sumokėti D. S. 2302 Eur;
  - teismas panaikino:
    - Vilniaus m. 3-jojo notaro biuro notaro A. R. 2019 m. gegužės 6 d. vykdomąjį įrašą Nr. AR-1947;
    - Vilniaus m. 15-ojo notaro biuro notarės D. J. 2019 m. birželio 5 d. vykdomąjį įrašą Nr. DJ-3721;
    - Vilniaus m. 3-jojo notaro biuro notaro A. R. 2019 m. balandžio 19 d. vykdomąjį įrašą Nr. AR-1702;
    - Vilniaus m. 15-ojo notaro biuro notarės D. J. 2019 m. birželio 5 d. vykdomąjį įrašą Nr. DJ-3720;
    - Vilniaus m. 3-jojo notaro biuro notaro A. R. 2019 m. liepos 2 d. vykdomąjį įrašą Nr. AR-2947.
- Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, jog atsakovė negiginėjo aplinkybės, kad vekseliuose yra įrašas, jog ieškove pinigų gavo. Byloje taip pat nekilio ginčas, kad Vilniaus darbo ginčų komisija 2019 m. birželio 12 d. sprendimu patvirtino taikos sutartį, pagal kurią UAB „Nauja linija“ įsipareigojo sumokėti D. S. 1500 Eur (suma su mokesčiais), o pastaroji neturėjo jokių pretenzijų ir reikalavimų, kylančių iš darbo santykių. Iš atostolų raginimų įvykdyti sprendimą teismas nustatė, jog vykdomi išieškojimai pagal Vilniaus m. 3-jojo notaro biuro notaro A. R. 2019 m. gegužės 6 d. vykdomąjį įrašą Nr. AR-1947, Vilniaus m. 15-ojo notaro biuro notarės D. J. 2019 m. birželio 5 d. vykdomąjį įrašą Nr. DJ-3721, Vilniaus m. 3-jojo notaro biuro notaro A. R. 2019 m. balandžio 19 d. vykdomąjį įrašą Nr. AR-1702, Vilniaus m. 15-ojo notaro biuro notarės D. J. 2019 m. birželio 5 d. vykdomąjį įrašą Nr. DJ-3720, Vilniaus m. 3-jojo notaro biuro notaro A. R. 2019 m. liepos 2 d. vykdomąjį įrašą Nr. AR-2947. Atsakovė negiginėjo aplinkybės, kad šie vykdomieji įrašai išrašyti vekselių pagrindu.
- Teismas sutiko pat nustatė, kad ieškove 2018 metų pabaigoje perėmė įmonės dokumentaciją, 2019 m. kovo 25 d. atsakovė parašė prašymą atleisti ją iš darbo 2019 m. balandžio 30 d. Vekseliai sudaryti 2019 m. kovo pabaigoje, t. y. po atsakovės pareikšto sudarymo. Šios aplinkybės leidžia teismui spręsti, jog yra labiau tikėtina, kad atleidžiant asmenį iš darbo buvo tartasi dėl darbo užmokesčio atsiskaitymo, o nesant įmonėje pakankamai lėšų, pagrindinė akcininkė vekseliais ketino užtikrinti atsiskaitymą. Teismas, atsižvelgdamas į atsakovės paaiškinimus, kad vekseliuose nurodoma suma susidarė dėl neišmokėtų priedų, kurie buvo sutarti su ieškove žodžiu, tačiau neįforminti siekiant išvengti mokesčių, vien iš šios aplinkybės nusprendė, jog susitarimas dėl neteisėtų priedų, jei toks ir egzistavo, nors ieškove ir tokio susitarimo buvimą neigia, yra niekinis pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.80 straipsnio 1 dalį. Todėl toks susitarimas negali sukelti teisinių pasekmių, taip pat ir tokį susitarimą užtikrinančioms priemonėms – vekseliams. Teismas pažymėjo, kad atsakovė objektyviai įrodymais nepagrindė, jog vekselių surašymo dieną ieškove ar įmonė buvo įsiskolinusi jai pagal darbo teisinius santykius vekseliuose nurodytas sumas, nepateikė įrodymų, pagal kokias konkrečias prievoles ir dėl kokio dydžio sumų buvo sudaryti vekseliai.
- Teismas konstatavo, jog ieškove pripažino, kad įmonės finansinė padėtis buvo sunki, todėl ji išrašydavo vekselius kaip prievoles užtikrinančią priemonę. Šių aplinkybių negiginėjo ir atsakovė. Teismas ieškovės nurodytas aplinkybes laikė pakankamai pagrįstomis. Teismas nusprendė, jog nėra objektyvių įrodymų, kad ieškove vekselių sudarymo metu žinojo apie įmonės skolą atsakovei ir kad ji buvo tokio dydžio, kokią nurodė atsakovė; be to, atsakovė ir negiginėjo, kad tuo metu jų santykiai dar buvo geri. Teisme atsakovė jau patvirtino (priešingai nei nurodė atsiliepime), kad vekselius parengė ji pati. Kartu ji kaip įmonės vadovė privalėjo žinoti apie konkrečias pinigines prievoles (sumas) savo vadovavimu laikotarpiu, todėl ieškove turėjo pagrindą patikinti ir atsakovės apskaitiniviams. Be to, atsakovė negiginėjo, kad darbo užmokesčio buvo pervedamas ne į jos vardu atidarytą sąskaitą banke, nes buvo vykdomas išieškojimas jos kreditoriams. Bylos aplinkybių kontekste teismas vertino, jog yra labiau tikėtina, kad ieškove buvo tik suklaidinta, tiek apgautas atsakovės, suteikiant klaidinančią informaciją. Todėl ieškove pagrįstai prašė pripažinti vekselius negaliojančiais CK 1.91 straipsnio pagrindu, pripažįstant juos negaliojančiais nuo sudarymo momento.
- Teismas sutiko su ieškovės argumentu, kad vekseliai taip pat pripažintini negaliojančiais dėl formos nesilaikymo. Teisme šalys patvirtino, kad vekseliai buvo sudaromi dėl vienos piniginės prievolės įvykdymo, tačiau dviem datomis įforminti net septyni vekseliai siekiant išvengti notario patvirtinimo. Teismas nusprendė, jog šiuo atveju reikšminga tai, kad nėra vekselio davėjo ir vekselio gavėjo susitarimo patvirtinti vekselių galiojimą, jie nėra įvykdyti, todėl ir dėl formos nesilaikymo jie pripažintini negaliojančiais. Byloje nustatytų aplinkybių pagrindu teismas ginčo vekselius pripažino negaliojančiais nuo jų sudarymo momento, kartu naikindamas ir ginčo vekselių pagrindu išduotus

vykdomuosius įrašus.

14. Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi atsakovės apeliacinį skundą, 2020 m. spalio 21 d. sprendimu Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. sausio 10 d. sprendimą panaikino ir priėmė naują sprendimą – iškrovęs ieškinį atmetė.
15. Apelacinės instancijos teismo teisėjų kolegija pažymėjo, jog nagrinėjamu atveju labiausia tikėtina, kad ieškovė ginčo vekselius išrašė ne apgauta ar suklaidinta atsakovė, kaip nepagrįstai konstatavo pirmosios instancijos teismas, o asmeniškai užtikrindama atsakovei „bonusų“ už jos darbo laiką bendrovėje išmokėjimą, t. y. nelegalus darbo užmokesčio sumokėjimą vėkelyje.
16. Ieškovė UAB „Nauja linija“ direktore tapo 2018 m. gruodžio 10 d. ir 2018 m. gruodžio 14 d. bendrovėje buhalterines paslaugas teikusi įmonė pasirašytinai perdavė ieškovei buhalterinius dokumentus, įskaitant ir darbo užmokesčio žiniaraščius, atlyginimų korteles. Įvertinusi faktinę aplinkybę, jog atsakovė prašymą atleisti ją iš direktoriaus pareigų pateikė 2019 m. kovo 25 d., o nuo 2019 m. balandžio 30 d. ji buvo atleista, teisėjų kolegija nusprendė, kad ieškovė, kaip bendrovės direktorė, turėjo ne tik pakankamai laiko, bet dar ir privalejo apsaikyti atsakovei išmokėtinas sumas, nes Lietuvos Respublikos darbo kodekso 141 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog darbdavys privalo visiškai atsiskaityti su atleidžiamu iš darbo darbuotoju jo atleidimo dieną, jeigu Darbo kodekso ar kitais įstatymais, ar darbdavio ir darbuotojo susitarimu nenustatyta kitokia atsiskaitymo tvarka.
17. Teisėjų kolegija nusprendė, jog yra labiau tikėtina, kad bei vekseliais būtų užtikrintas darbo užmokesčio skolos išmokėjimas atsakovei, atsakovė nebūtų kreipusis į Vilniaus darbo ginčų komisiją dėl jai neįmokėto darbo užmokesčio skolos, kuri, beje, palyginus su bendra vekseliuose nurodyta suma, yra mažda. Be to, atsakovė ėjo UAB „Nauja linija“ direktoriaus pareigas, tačiau jos darbo užmokeskis, neatsižvelgiant į tai, kad įmonė metu siekė tik nuo 600 iki 1121,81 Eur ir toks užmokeskis yra neadekvatus eitoms pareigoms. Nuo atsakovės darbo užmokesčio buvo atlektami atsikaitinami antstoliai, todėl labiau tikėtina, kad nagrinėjamu atveju buvo susitarta dėl papildomo neapskaitomo darbo užmokesčio.
18. Teisėjų kolegija pažymėjo, jog rbotos civilinės atsakomybės juridinio asmens turtais yra atskirtas nuo jos akcininko turto, t. y. įmonė atsako tik savo turiniu turto, todėl, vertinant ir šiuo aspektu, labiau tikėtina, jog įmonės direktorė, kartu būdama ir jos akcininkė, vekselius išdavė ne dėl darbo užmokesčio, sulgyto darbo sutartyje, skolos, o dėl darbo užmokesčio, kuris nebuvo nurodytas darbo sutartyje, t. y. dėl nelegalios darbo užmokesčio dalies, nuo kurios nebuvo mokami mokesčiai valstybei.
19. Teisėjų kolegija pažymėjo, jog [CK 1.137 straipsnio](#) 2 dalyje įtvirtinta bendroji nuostata, kad, įgyvendinami savo teises bei vykdydami pareigas, asmenys turi laikytis įstatymų, gerbti bendro gyvenimo taisykles ir geros moralės principus bei veikti sąžiningai, laikytis protingumo ir teisingumo principų. Šio straipsnio 3 dalyje nustatytas draudimas piktnaudžiauti savo teise ir pasekmės tokio piktnaudžiaujimo atveju – teismas gali atsisakyti ginti asmens subjunktybę teisę. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pažymėjęs, jog teisė negali ginti tokių teisių, kurios naudojamos priešingai jos tikslams ir paskirčiai. Tais atvejais, kai asmuo padaryja šį įstatymu nustatytą imperatyvą, laikoma, kad asmuo piktnaudžiauja teise. Tai konstatavęs, teismas gali atsisakyti ginti tokią subjunktybę teisę ([CK 1.137 straipsnio](#) 3 dalis). Nagrinėjami atveju teisėjų kolegija konstatavęs, jog vekselius ieškove išdavė ne apgauta ar suklaidinta atsakovės dėl darbo užmokesčio skolos, o dėl nelegalios darbo užmokesčio dalies, nuo kurios nebuvo mokami jokie mokesčiai valstybei, buvo nuspręsta, jog ieškovė yra nesąžininga. Todėl, kaip nesąžininga šalis, ieškove negalėjo tikėtis tokio savo interesų gynimo kaip sąžininga šalis. Dėl pirmiau minėtų priežasčių ieškovės vekseliai buvo vertinti kaip piktnaudžiaujimas teise, ir ją pagal [CK 1.137 straipsnio](#) 3 dalį teismas atsisakė ginti.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

20. Ieškove kasacinį skundą prašo panaikinti Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. spalio 21 d. sprendimą ir palkti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. sausio 10 d. sprendimą arba perduoti bylą apeliacinės instancijos teismui nagrinėti iš naujo ir priteisti visų su bylos nagrinėjimu susijusių bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 20.1. Apelacinės instancijos teismas nepagrįstai suabsoliutino vekselių abstraktumą savybę. Lietuvos Respublikos įsakomųjų ir paprastųjų vekselių įstatymo (toliau – IPVĮ) 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad vekseliai yra vertybinis popierius, kuriuo jų išrašęs asmuo be sąlygų pasirašydamas tiesiogiai ar netiesiogiai sumokėti tam tikrą pinigų sumą vekselyje nurodytą asmeniui arba įsako tai padaryti kitam. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2007 m. spalio 1 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. [3K-7-216/2007](#) nurodė, jog įstatymu nustatytas reikalavimas, kad vekselyje turi būti besąlyginis įsipareigojimas sumokėti jam nurodytą pinigų sumą ([CK 1.105 straipsnio](#) 1 dalis, IPVĮ 2 straipsnio 1 dalis, 3 straipsnio 2 punktas, 77 straipsnio 2 punktas), reškia tai, kad vekselyje įtvirtinta mokėjimo prievolė ir šis jos atsiradusi reikalavimu teisė yra abstraktus pobūdžio. Tačiau prasmę vekselsi atlieka prievolės pagal sandorį, iš kurio kiltusių santykių pagrindu buvo išduotos veksels, užtikrinimo funkcija, į kurią įvairios prievolės pakėčiama kita, daugiau forma, be to, kuri vykdoma pagal vekselių teisinius santykius reglamentuojančias teises normas. Tuo atveju, jeigu vekselio turėtojas piktnaudžiauja vekselio teisiniais ypatumais (prievolės abstraktumu) ir taip pažeidžia vekselio gavėjo teises, šis turi teisę pažeistas teises ginti įstatymu nustatyta tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [3K-3-343/2013](#); 2014 m. sausio 31 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [3K-3-14/2014](#)). Nagrinėjami atveju ginčo vekseliai buvo įforminti ne pasuklos santykiu, o užtikrintas tarumų UAB „Nauja linija“ prievolių atsakovei vykdymas. Atsižvelgiant į tai, jog ieškove šioje byloje įrodinėjo prievolę, kurios vykdydami užtikrinti pasirašę ginčo vekselius, neegzistuojanti, bylą nagrinėję teismai turėjo nustatyti, ar buvo bet koks kitas sandoris (prievolė), kurio vykdydami užtikrinti galimai išduoti ginčo vekseliai, ir atskirti visas su jo sudarymu susijusias aplinkybes. Be to, nei ir tuo atveju, jei šalyš iš tiesų būtų sutarusios dėl darbo užmokesčio priedų atsakovei mokėjimo už darbo einant UAB „Nauja linija“ vadovo pareigas, vien abstraktus tokio susitarimo fakto konstatavimu nepakaktų, norint pripažinti egzistuojanti nevykdytą pagrindinę prievolę atsakovei, kurios vykdymas galėjo būti užtikrinamas, išduodant ginčo vekselius. Apelacinės instancijos teismas nenustatė tokio susitarimo sąlygų (t. y. kokio dydžio priedai ir kokių laikotarpiu tariamai turėjo būti mokami atsakovei) bei su jo įvykdytu susijusių aplinkybių (t. y. kada tariamai susidarė darbo užmokesčio priedų mokėjimo įsiskolinimas). Taigi nagrinėjant bylą apeliacinės instancijos teisme nebuvo nustatyta jokia šio susitarimo pagrindu atsiradusi prievolė, kurios vykdymas tariamai užtikrintas ginčo vekseliais.
- 20.2. Apelacinės instancijos teismas pažeidė įrodinėjimo procesą, įrodymų vertinimo taisykles reglamentuojančias teises normas. Civiliniame procese vyraujantis rungimosi principas, įtvirtintas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 12 straipsnyje, be kita ko, suteikia teisę (kartu – procesinę pareigą) šalims ne tik įrodinėti aplinkybes, kuriomis jos remiasi kaip savo reikalavimų ar atskirtimų pagrindą, bet ir teikti įrodymus, paneigiančius kitos šalies įrodinėjamas aplinkybes (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e3K-3-28-701/2020](#)). Nagrinėjamoje byloje tarp šalių nekilo ginčo dėl to, jog kurios iššios pagal vekselius išmokėjo perduotos nebuvo. Taigi ginčo vekseliai galėjo atlikti tik prievolės įvykdymo užtikrinimo funkciją. Esant tokioms aplinkybėms nagrinėjamos bylos įrodinėjimo dalyką sudarė pagrindinės prievolės, kurią užtikrinti siekė ieškove, išduodama vekselius, nustatymas. Apelacinės instancijos teismo išvada, jog labiau tikėtina, kad ginčo vekseliai buvo užtikrintas neteisėtu darbo užmokesčio priedų atsakovei mokėjimas, prieštarauja ne tik bylai esantiems įrodymams, bet ir pačios atsakovės paaiškinimams, kurie, be kita ko, nebuvo nuoseklūs. Tokia išvada darytina ir atsižvelgus į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gegužės 30 d. nutartįje civilinėje byloje Nr. [e3K-7-100-469/2019](#) pateiktus išskirtimus.
- 20.3. Tiek ginčiant sandorį dėl apgaulės, ekonominio spaudimo, prievartos ([CK 1.91 straipsnio](#) 1 dalis), tiek dėl į sudariusio fizinio asmens būsenos, dėl kurios jis negalėjo suprasti savo veiksmų reikšmės ir jų valdyti ([CK 1.89 straipsnio](#) 1 d), esmės yra keliamas sandorio sudariusio asmens vidinės valios neatitikimas jos išorinei išraiškai, nurodytai sudarytame sandorėje, dėl tam tikrų objektyvių aplinkybių klausimas. Ieškove įrodinėjo, kad ginčo vekseliai pasirašė dėl to, kad atsakovė ją suklaidino ir apgavo, prieš darbo santykių pasibaigimą nurodydama neegzistuojantį UAB „Nauja linija“ įsiskolinimą. Atsakovė su tokiais ieškove teiginiais nesutiko, tačiau būtent įj privalejo įrodyti pagrindines prievoles, kuriai vykdyti tariamai buvo išduoti ginčo vekseliai, egzistavimą. Kadangi ieškove tvirtino, jog jokia prievolė neegzistuoja, akivaizdu, jog ji negalėjo pateikti įrodymų dėl neegzistuojančio pagrindo, kadangi tai objektyviai neįmanoma. Esant tokioms aplinkybėms, būtent atsakovė privalejo pateikti įrodymus dėl konkrečios pagrindinės prievolės, kurios vykdymas tariamai buvo užtikrintas ginčo vekseliais, egzistavimu.
- 20.4. Pagal [CPK 7 straipsnio](#) 2 dalį dalyvaujančios bylose asmenys privalo sąžiningai naudotis ir nepiktnaudžiauti jiems priklausančiomis procesinėmis teisėmis, rūpintis greitu bylos išnagrinėjimu, rūpestingai ir laiku, atsižvelgdam į proceso eigą, pateikti teismui įrodymus ir argumentus, kuriais grindžiami jų reikalavimai ar atskirtimai ([CPK 42 straipsnio](#) 5 dalis). Nagrinėjant bylą pirmosios instancijos teisme atsakovė sau priklausančiomis procesinėmis teisėmis naudojosi nesąžiningai, pažeidė bendradarbiavimo pareigą ir veikė prieš teisingą bylos išnagrinėjimą, nes nesiekė nustatyti objektyvių aplinkybių, susijusių ginčo vekselių sudarymu. Į šias aplinkybes nepagrįstai neatsižvelgė apeliacinės instancijos teismas ir civilinėje apyvartoje liko galioti iš esmės neteisėti dėl atsakovės apgaulės sudaryti sandoriai.
- 20.5. Apelacinės instancijos teismas pažeidė [CK 1.137 straipsnio](#) nuostatas, įtvirtinančias draudimą piktnaudžiauti teisėmis. Apelacinės instancijos teismas ignoravo aplinkybę, jog tuo atveju, jei šalyš iš tiesų būtų sudariusios susitarimą dėl papildomos darbo užmokesčio dalies atsakovei mokėjimo, toks susitarimas turėtų būti pripažintas netekusiu sandorio, už kurio sudarymą atsakinga atsakovė, o ne ieškove. Teismai nustatė, kad atsakovė buvo UAB „Nauja linija“ direktorė, todėl jos darbo funkcijas ėjo ir UAB „Nauja linija“ veiklos organizavimas bei tinkamas UAB „Nauja linija“ vidaus dokumentų tvarkymas, įskaitant ir teises aktų reikalavimus atitinkančių darbo sutarčių sudarymą, darbo užmokesčio mokėjimą. Taigi bet koks teisės aktų reikalavimų neatitinkantis susitarimas dėl priedų mokėjimo būtų netinkamo UAB „Nauja linija“ vadovo pareigų vykdymo pasekmė. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad administracijos vadovas yra specialus subjektas, kuriam taikomi aukštesnės veiklos ir atsakomybės standartai nei civiliniame bendrovės darbuotojų; įmonės administracijos vadovas privalo *ex officio* (pagal pareigas) veikti šintinai įmonės interesais; administracijos vadovui keliami lojalumo pareiga; įmonės vadovas atsavoja bendrovę, atsako už įmonės kasdienės veiklos organizavimą; jis turi veikti rūpestingai, sąžiningai, atidžiai, kvalifikuotai bei daryti viską, kas nuo jo priklauso, kad jo vadovaujama įmonė veikėtų pagal įstatymus ir kitus teises aktus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. lapkričio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [3K-7-444/2009](#); 2009 m. lapkričio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [3K-3-528/2009](#)). Tuo atveju, jei atsakovė iš tiesų būtų sudariusi susitarimą dėl papildomos darbo užmokesčio dalies mokėjimo, ji būtų pažeidusi įtvirtintas pareigas veikti šintinai bendrovės ir jos akcininkui naudot, todėl bet koks bandymas įgyvendinti tokį sandorį turėtų būti vertinamas kaip siekis piktnaudžiauti teise ir atitinkamai negalėtų būti ginamas ([CK 1.137 straipsnio](#)).
- 20.6. Apelacinės instancijos teismas pažeidė materialiosios teises normas, reglamentuojančias sandorį negaliojantį dėl įstatymų reikalaujamos privalomos notarinės formos nesilaikymo. [CK 1.105 straipsnio](#) 5 dalyje nustatyta, jog veksels, kurio suma didesnė kaip trys tūkstančiai eurų, turi būti notarinės formos, jeigu vekselio davėjas yra fizinis asmuo arba ūkio subjektas, tvarkantis apskaitą pagal supaprastintos apskaitos taisykles ([CK 1.74 straipsnis](#)). IPVĮ 77 straipsnio 2 dalyje taip pat įtvirtintas analogiškas reikalavimas paprastiesiems vekseliams. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pasisakęs, kad kai tos pačios šalys vienu metu per trumpą laiką tarpą sudaro kels sandorius, susijusius su tuo pačiu sutarčių dalyku, šie sandoriai atskirtini neizoliuoti, o kartu, nes tik taip gali būti atskleista tikroji šalių valia, išreikšta susitarimų visu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. rugsėjo 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [3K-7-288/2009](#)). Šioje byloje ginčijami septyni ta pačią dieną ieškovės pasirašyti vekseliai, jų pagrindu atsakovė siekia vykdyti išieškojimą. Taigi, siekiant išsiaiškinti šių sandorių teisėtumą, turi būti tiriami ir vertinami tikrinę ieškovės ketinimai bei visos kitos vekselių sudarymo aplinkybės, įskaitant pagrindines prievoles, kuriai vykdyti tariamai išduoti ginčo vekseliai, apimtį. Be to, turi būti nustatyta, kokios aplinkybės lėmė, kad ieškove sudarė ne vieną, bet net septynis vekselius, kurių bendra suma viršija įstatymuose nustatyta maksimalią sumą, iki kurios vekseliai gali būti išduodami ne notarine forma. Nagrinėjami atveju apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad ginčo vekseliais siekta užtikrinti darbo užmokesčio priedų mokėjimą atsakovei. Taigi, tuo atveju, jei kasacinis teismas pripažintų, kad apeliacinės instancijos teismas pagrįstai konstatavo buvus tokio pobūdžio susitarimą tarp šalių, kartu egzistuojanti pagrindinė pripažinti, kad ginčo vekseliai skirti vieni ir tai pačiai prievolei užtikrinti, tačiau buvo dirbtinai išsiskaidyti į atskiras dalis, siekiant išvengti jų tvirtinimo notarine tvarka. Šios nustatytos faktinės aplinkybės leidžia pripažinti, jog ginčo vekseliai turėjo būti notarinės formos, o tokios nebuvimas yra savarankiškas teisinis pagrindas sandorį laikyti negaliojančiu remiantis [CK 1.93 straipsnio](#) nuostatomis.
- 20.7. Ieškove įrodinėjo, kad ginčijami vekseliai buvo sudaryti pažeidžiant teises aktuose nustatytą privalomą notarinę sandorių formą, tačiau apeliacinės instancijos teismas šiuo klausimu apskritai nepasisakė. Toks apeliacinės instancijos teismo procesinis sprendimas neatitinka [CPK 270](#), 331 straipsnių reikalavimų, IPVĮ 78 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog dokumentas, kuriame nėra nors vieno iš šio įstatymo 77 straipsnyje išvardytų rekvizitų, neturi paprastojo vekselo galios. Privaloma notarinė vekselio forma yra vienas iš 77 straipsnio 2 dalyje nustatytų vekselo rekvizitų, todėl nustačius, kad jie nėra patvirtinti notarine tvarka, darytina išvada, jog jie neturi vekselo galios. Taigi, jiems netaikytinos IPVĮ ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių su vekseliais susijusius teisinius santykius, nuostatos.
21. Atsakovė atsiliepimu į kasacinį skundą prašo atmeti kasacinį skundą ir palkti nepakeistą Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. spalio 21 d. sprendimą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
- 21.1. Nepagrįsti kasacinio skundo argumentai, kad apeliacinės instancijos teismas suabsoliutino vekselių abstraktumą ir nenustatė vekselių atsiradimo pagrindų. Nagrinėjami atveju ieškove 2019 m. kovo 27–28 d. pasirašytus vekselius pradėjo ginčyti tik po to, kai atsakovė pasinaudojo teise reikalauti vekselius apmokėti IPVĮ nustatyta tvarka pagal notaro išduotą vykdomąjį įrašą ne ginčo tvarka. Ieškove ieškinį pareiškė 2019 m. liepos 14 d., t. y. po to, kai atsakovė 2019 m. balandžio 19 d. – 2019 m. liepos 2 d. buvo išduoti vykdomieji įrašai ir pagal juos buvo pradėtas skolos išieškojimas. Teismų praktika suponuoja išvadą, kad veksels yra abstraktus vertybinis popierius ir tokį teisinį statusą išsaugo, jeigu vekselio turėtojas pasinaudoja teise reikalauti vekselių apmokėti IPVĮ nustatyta tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gegužės 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e3K-7-100-469/2019](#); 2019 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e3K-3-220-378/2019](#)). Šiuo atveju atsakovė pasinaudojo teise reikalauti vekselius apmokėti IPVĮ nustatyta tvarka, todėl ieškovės ginčijami vekseliai neperarado vertybinio popieriaus teisinio statuso ir išsaugojo šiam vertybiniam popieriui būdingas besąlygiškumo ir abstraktumo savybes. Dėl nurodytų aplinkybių ieškovės išduoti vekseliai negali būti ginčijami, motyvuojant tuo, kad buvo išduoti neva nesant pirminių vekselyje įtvirtintų prievolių. Be to, vekselio turėtojas neturi įrodinėti nei jo reikalavimo teisės atsiradimo pagrindo, nei jo galiojimo. Apelacinės instancijos teismas šiuo atveju neakcentavo ginčijamų vekselių, kaip vertybinių popierių, teisinio statuso, tačiau vis tiek priėmė pagrįstą sprendimą, kuris atitinka kasacinio teismo išsiskirtimus.
- 21.2. Apelacinės instancijos teismas nustatė vekseliuose nurodytą prievolę, t. y. kad vekseliais ieškove užtikrino darbo užmokesčio atsakovei sumokėjimą. Veksels yra vienašalis sandoris, todėl dėl atsikaitymo su atsakove formos pagal vekselius sprendė išimtinai ieškove.
- 21.3. Ieškove kasacinio skunde cituoja Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką dėl įrodinėjimo pareigos pasiskirstymo, tačiau kasaciniame skunde nėra nurodyta argumentų, pagrindžiančių skundo teiginus, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė įrodinėjimo reglamentuojančias taisykles. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką kreditorius reikalavimo teisę, atsiradusi iš abstraktus pobūdžio teisinio santykio, laikoma galiojančia, kol neįrodyta priešingai. Dėl to, kad veksels yra abstraktus vienašalis sandorio rezultatas ir prievolė, atsiradusi iš abstraktus sandorio, taip pat yra abstrakti, vekselio turėtojas neturi įrodinėti nei jo reikalavimo teisės atsiradimo pagrindo, nei jo galiojimo. Tai lemia, kad vekselio davėjas, reikšdamas pirmajam vekselio turėtojui prieštaravimus, grindžiamus jų asmeniniais santykiais, privalo įrodyti, jog nebuvo prievolės pagal vekselių atsiradimo pagrindo arba kad jis negalioja. Taigi šiuo atveju aplinkybės, kad prievolės nebuvo, privalejo įrodyti ieškove.
- 21.4. Nepagrįsti ieškovės argumentai, kad apeliacinės instancijos teisėjų kolegijos sprendimas yra nemotyvuotas. Procesiniame skunde nurodytas išvadas teisėjų kolegija grindė byloje esančiais įrodymais. Kasaciniame skunde nepateikta argumentų, kurie pagrįstai apeliacinės instancijos teismo atliktą įrodymų vertinimą ir jo pagrindą padarytas išvadas.
- 21.5. Apelacinės instancijos teismas pagrįstai nusprendė, kad ieškovės teisės neturi būti ginamos, nes visos teisinės pasekmės dėl nelegalaus darbo užmokesčio mokėjimo tenka darbdaviui, o ne darbuotojui. Ieškovės argumentai dėl kasacinio teismo praktikos dėl administracijos vadovo teisinės atsakomybės taikymo atsakovei, kad administracijos vadovai, nėra reikšmingi kiltusiam ginčui spręsti, nes šioje byloje ginčijami vekseliai buvo sudaryti tarp ieškovės ir atsakovės kaip fizinių asmenų. Be to, šiuo atveju atsakovė buvo pirmta į darbą, t. y. į UAB „Nauja linija“ direktoriaus pareigas. Darbo sutartį pasirašė ieškovės sūnus įmonės akcininkas L. T. Vėliau įmonės vienintelė akcininkė ir direktore tapo ieškove. Sudarant ginčo vekselius, ieškove jau buvo įmonės direktorė, o atsakovė buvo jos pavaduotoja. Taigi vekselių sudarymo metu administracijos vadove, direktore buvo ieškove, todėl ieškovev pagrįstai teigia, kad sudarant vekselius atsakovė nesilaikė administracijos vadovui keliamų lojalumo ir kitų reikalavimų. Už darbo sutarties, įskaitant ir sutartą atlyginimą, įforminimą yra atsakingas darbdavys – ieškove. Taigi visos aplinkybės patvirtina ieškovės kaip darbdavės neteisėtus veiksmus, jos nesąžiningumą ir piktnaudžiaujantį darbdavio teisėmis. Todėl apeliacinės instancijos teismas pagrįstai rėmė [CK 1.137 straipsnio](#) nuostatomis ir nusprendė, kad ieškovės teisės ir interesai nebuvo pažeisti.
- 21.6. Pirmosios instancijos teismas nepagrįstai panaikino vekselių dėl notarinės formos nesilaikymo. Šis teismo sprendimo dalis yra nemotyvuota. Vekseliai buvo sudaryti nepažeidžiant [CK 1.105 straipsnio](#) 5 dalies reikalavimų. Veksels yra vienašalis sandoris, sudaromas tik vekselio davėjo valia, todėl veksels išdavusi ieškove, o ne atsakovė sprendė dėl sudaromų vekselių skaičiaus ir kiekvieno vekselo sumos. Atsakovė negalėjo daryti įtakos ieškovei valiai. Todėl panaikinti vekselius dėl to, kad vekselius išdavusi ieškove sudarė ne vieną notaro patvirtintą vekselių, o kels, kuriems nereikia notarinės formos, būtų neteisinga vekselių turėtojos atžvilgiu.
- 21.7. Ieškove nepagrįstai remiasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. rugsėjo 8 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. [3K-7-288/2009](#). Šio procesinio teismo sprendimo *ratio decidendi* (argumentas, kuriuo grindžiamas sprendimas) iš esmės skiriasi nuo šios bylos aplinkybių. Nurodyto teismo nutartyje buvo nagrinėjamas dviašalis sandoris, o šioje byloje nagrinėjami klausimai susiję su vienašaliais sandoriais – vekseliais.

Dėl teismo sprendimui keliamų reikalavimų

22. Teismo priimamam sprendimui yra keliami pagrįstumo bei teisėtumo reikalavimai (**CPK 263** straipsnis), šie reikalavimai taikytini visų instancijų teismų priimamiems sprendimams ir yra susiję su įstatymu pavesta teismo pareiga tinkamai motyvuoti priimtą sprendimą, t. y. jį pagrįsti faktiniais ir teisiniais argumentais (**CPK 270, 331** straipsniai). Sprendimas šiuos reikalavimus atitinka, jei teismas, išspręsdamas bylą, teisingai taiko materialiosios ir proceso teisės normas, o padarytos išvados atitinka įstatymu nustatytą tvarką konstatuotas bylos reikšmingas aplinkybes ir pagrįstas atitinkamomis teisės normomis. **CPK 331 straipsnio** 4 dalyje įtvirtinta, kad apeliacinės instancijos teismo sprendimo (nutarties) motyvuojamojoje dalyje glausta forma turi būti išdėstyta teismo nustatytos bylos aplinkybės, įrodymai, kuriais grindžiamas teismo išvados, argumentai, dėl kurių teismas atmetė kuriuos nors įrodymus, taip pat įstatymai ir kiti teisės aktai bei teisiniai argumentai, kuriais teismas vadovavosi darydamas išvadas. Tai reiškia, kad apeliacinės instancijos teismo procesinis dokumentas turi būti argumentuotas.
23. Motyvuojamosios teismo sprendimo (nutarties) dalies paskirtis – pagrįsti apeliacinės instancijos teismo išvadas, išdėstytas rezoliucinėje apeliacinės instancijos teismo sprendimo (nutarties) dalyje. Teismo sprendimo motyvavimo svarbą yra pabrėžęs Europos Žmogaus Teisių Teismas, nurodęs, kad sprendimo motyvavimas yra būtinas, norint parodyti, kad bylos šalys buvo išklaustos ir teisingumas įvykdytas atidžiai (žr. 2001 m. rugsėjo 27 d. sprendimo byloje *Hirvisaari prieš Suomiją*, peticojis Nr. 4968/99, par. 30). Pareigos nurodyti priimto sprendimo motyvus apimtis gali skirtis priklausomai nuo sprendimo pobūdžio ir turi būti analizuojama konkrečių bylos aplinkybių kontekste (žr. 1994 m. gruodžio 9 d. sprendimą byloje *Ruiz Torija prieš Ispaniją* ir *Hiro Balani prieš Ispaniją*, serija A. Nr. 303-A ir 303-B, p. 12, par. 29, ir p. 29–30, par. 27; 1998 m. vasario 19 d. sprendimo byloje *Higgins ir kiti prieš Pranciją*, sprendimų pranešimai 1998-I, p. 60, par. 42). Tačiau teismo pareiga pagrįsti priimtą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliai atsakyti į kiekvieną argumentą (žr. 1994 m. balandžio 19 d. sprendimo byloje *Van de Hurk prieš Nyderlandus*, serija A. Nr. 288, p. 20, par. 61).
24. Pagal **CPK 346 straipsnio** 2 dalies 1 punktą kasacijos pagrindas yra tik esminis teisės normų pažeidimas, be to, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje išaiškinta, kad tuo atveju, kai teismo sprendimo (nutarties) motyvai yra neįsami, šis trūkumas gali būti pripažintas esminiu pažeidimu pagal **CPK 346 straipsnio** 2 dalies 1 punktą, jeigu sprendimo (nutarties) motyvuojamojoje dalyje neatsakyta į pagrindinius (esminius) bylos faktinius ir teisinius aspektus ir dėl to byla galėjo būti išspręsta neteisingai (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. vasario 10 d. nutartį civilinėje byloje **Nr. 3K-3-27/2012**).
25. Kiekvienoje civilinėje byloje teismas turi įsitikinti ir sprendime (nutartyje) nurodyti, kurios reikšmingos bylai aplinkybės nustatytos, o kurios – nenustatytos. Tik teisingai nustatius teisiskai reikšmingas faktines bylos aplinkybes galima tinkamai pritaikyti vieną ar kitą teisės normą ir teisingai išspręsti ginčą.
26. Nagrinėjamos civilinės bylos kontekste pažymėtina, jog ieškovė, ginčydamą sudarytus vekselius, jų neteisėtumą siejo: pirma, su tuo, kad jie buvo sudaryti dėl ieškovės suklydimo, atsakovės apgaulės, antra, ieškovė teigė, jog vekseliai sudaryti nesilaikant privalomos notarinės formos, nes juos parengusi atsakovė tyčia sumas išskaidė taip, kad šios nesiėtų 3000 Eur. Ieškovės teiginiai, ginčo aplinkybės sudarė pagrindą pripažinti vekselius negaliojančiais, o jų pagrindu išduotus vykdomojo įrašus panaikinti. Minėtas ieškovės pateiktos ieškinio pagrindas, dalykas ir apibrėžė nagrinėjamo ginčo ribas.
27. Pirmosios instancijos teismas vertino, jog yra labiau tikėtina, kad ieškovė buvo tiek suklaidinta, tiek apgauta atsakovės, suteikiančios klaidinančią informaciją, todėl ieškovė pagrįstai prašė pripažinti vekselius negaliojančiais **CK 1.90, 1.91** straipsnių pagrindais, pripažįstant juos negaliojančiais nuo vekselių sudarymo momento. Teismas vertino visus ieškovės ginčijamus vekselius kaip vieną sandorį, sudarytą nesilaikant notarinės formos, bei konstatavo, jog vekseliai pripažinti negaliojančiais ir dėl formos nesilaikymo. Tuo tarpu apeliacinės instancijos teismas ieškinį atmetė, nurodęs, jog vekselius ieškovė išdavė ne apgauta ar suklaidinta atsakovės dėl darbo užmokesčio skolos, o dėl nelegalios darbo užmokesčio dalies, nuo kurios nebuvo mokami mokesčiai valstybei. Teismas nuspėdė, jog ieškovė, kaip nesąžininga šalis, negali tikėtis tokio savo interesų gynimo kaip sąžininga šalis, todėl ieškinį atmetė kaip nepagrįstą (**CK 1.137** straipsnio 3 dalis).
28. Ieškovė kasaciniame skunde pagrįstai pažymi, jog apeliacinės instancijos teismas, atsisakydamas ginti ieškovės galimai pažeistas teises, nepasiskė dėl bylos jos pateiktų argumentų, kad vekseliai buvo sudaryti nesilaikius jiems keliamoms notarinės formos, nors šie argumentai ir buvo teikiami apeliacinės instancijos teismui. Tokia teismo patarka yra susijusi ir su įvertinimu, ar civilinėje apyvartoje esantys vekseliai (ne)atitinka teisės aktų keliamus reikalavimus. Taigi apeliacinės instancijos teismas, atsisakęs ginti ieškovės galimai pažeistas teises, nepagrįstai visiškai nevertino ir nepasiskė dėl teikiamų argumentų, susijusių su galimu ginčo vekseliams taikytinos notarinės formos nesilaikymu. Nustatęs, kad vekseliai sudaryti nesilaikant įstatymų reikalaujamos notarinės formos, teismas privalo pasakyti dėl tokių niekinį sandorį pasekmių.
29. Minėti teismo sprendimui keliami teisėtumo bei pagrįstumo imperatyvai lemia, jog šiuo atveju apeliacinės instancijos teismas privalo patikrinti pirmosios instancijos teismo išvados dėl vekseliams taikytinos notarinės formos nesilaikymo pagrįstumą ir savo išvadas pagrįsti išdėstytais bylos duomenimis, jų visuma.
30. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad minėtu aspektu apeliacinės instancijos teismo nutartis neatitinka jai keliamų teisėtumo ir pagrįstumo reikalavimų (**CPK 263** straipsnis). Vis dėlto teisėjų kolegija, siekdama užtikrinti operatyvumą, ekonomiško principo įgyvendinimą, atsivėlgdama į bylos priimtus procesinius sprendimus, pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų nustatytas faktines aplinkybes, iš esmės pasiskė dėl teisės, normų, nustatančių notarinę formą ginčo vekseliams (ne)taikymo, kadangi tai yra teisės klausimas.

Dėl vekseliams taikytinos notarinės formos reikalavimo ir šio reikalavimo nesilaikymo padarinių

31. Nagrinėjamą atvejį, vertinant vekselių išdavimo aplinkybes, teismų buvo nustatyta, jog vekseliai buvo išduoti kaip galimos prievolės dėl darbo užmokesčio išmokėjimo užtikrinimo priemonė.
32. Pažymėtina, jog veksels, kaip prievolės užtikrinimo priemonė, yra pripažįstamas tiek civilinėje apyvartoje, tiek teismų praktikoje; vekselio naudojimas prievolėms užtikrinti neprieštarauja įstatymui, todėl iš vekselio santykių kilusios sąžiningų asmenų teisės turi būti ginamos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 31 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-14/2014; 2015 m. kovo 25 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. 3K-3-157-219/2015**; 2015 m. liepos 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-449-378/2015). Visiems vekseliams, nepaisant jų pobūdžio, yra taikomi IPVJ nustatyti reikalavimai, *inter alia* (be kita ko), nustatytas notarinės formos reikalavimas. Šis reikalavimas yra taikytinas ir vekseliams, kaip prievolės užtikrinimo priemonėms, todėl šiuo atveju turi būti įvertinta, ar vekseliai gali būti vertinami kaip visuma ir ar jiems (ne)taikytinas notarinės formos reikalavimas.
33. Sandorio forma – tai sandorį sudaranti šalių valios išraiška tam tikru būdu. Įstatymu nustatytas reikalavimas sandorio formai lemia sandorio sudėtingumą, reikšmę, sandorio dalyko pobūdį. Priklausomai nuo sudėtingumo ir kitų aptartų kriterijų, sandorai sudaromi konkludenciniais veiksmais, žodžiu ar paprasta rašytine forma (**CK 1.71–1.73** straipsniai), o įstatymu nustatytas atvejis – notarine forma (**CK 1.74** straipsnis). Sandorį, kuriems nenustatyta privalomo notario tvirtinimo, formos nesilaikymas nedaro jų negaliojančių, išskyrus atvejus, kada toks negaliojimas įskaitai nurodytas įstatymuose (**CK 1.93** straipsnio 1 dalis) bei sukuria tam tikrus šalių siekiamus teisinius padarinius ir tik kilus ginčui pasunkina tokio sandorio formos ar jo vykdymo fakto įrodinėjimą (**CK 1.93** straipsnio 2 dalis), o įstatymu nustatytas notarinės formos nesilaikymas visais atvejais daro sandorį negaliojantį (**CK 1.93** straipsnio 3 dalis).
34. IPVJ 77 straipsnio 1 dalyje įvardyti privalomi vekselio rekvizitai, būtinai sudarant vekselį, kad jis įgytų vekselio teisingą galią. Veksels, kurio suma didesnė kaip trys tūkstančiai eurų, turi būti notarinės formos, jeigu vekselio davėjas yra fizinis asmuo arba ūkio subjektas, tvarkantis apskaitą pagal supaprastintos apskaitos taisyklės (**CK 1.105** straipsnio 5 dalis, IPVJ 77 straipsnio 5 dalis).
35. Kasaciniame skunde nurodoma, jog apeliacinės instancijos teismas pažeidė sandorį negaliojimą dėl įstatymų reikalaujamos privalomos notarinės formos nesilaikymo reglamentuojančias materialiosios teisės normas (**CK 1.105** straipsnio 5 dalis, IPVJ 77 straipsnio 2 dalis). Kasaciniame skunde taip pat pažymima, jog sprendžiant dėl sandorio notarinės formos reikalavimo taikymo atsivėlgina į kasacinio teismo išaiškinimus, jog, kai tos pačios šalys vienu metu arba per trumpą laiką tarpą sudaro kelis sandorius, susijusius su tuo pačiu sutarčių dalyku, šie sandoriai aiškintini neizoliuotai, o kartu, nes tik taip gali būti atskleista tikroji šalių valia, išreikšta susitarimų visetu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. rugsėjo 28 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. 3K-7-288/2009**).
36. Vertindama nurodytus kasacinio skundo argumentus, teisėjų kolegija pažymi, jog tiek Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje (žr., pvz., 2006 m. kovo 28 d., 2007 m. spalio 24 d. nutarimų), tiek Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gegužės 25 d. nutartį civilinėje byloje **Nr. 3K-3-247/2009**; 2015 m. birželio 12 d. nutartį civilinėje byloje **Nr. 3K-3-401-248/2015**; kt.) nuosekliai nurodoma, kad rentnis teisės precedents reiškia itin apdairiai; precedento galią turi tik tokie ankstesni sprendimai, kurie buvo sukurti analogiškosiose bylose, kurių faktinės aplinkybės tapatos arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedents, faktinės aplinkybės ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė, kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedents. Kasacinis teismas ne kartą yra nurodęs, kad nagrinėjamas bylas teismas teisės normas aiškina ir taiko ne *a priori* (iš anksto; nepatikrinus), o konkrečioje byloje, atsivėlgdamas į konkrečios bylos faktines aplinkybes ir šias siejdamas su taikytina teisės norma (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. kovo 21 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. 3K-3-175/2014**).
37. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2009 m. rugsėjo 28 d. nutartyje civilinėje byloje **Nr. 3K-7-288/2009** sprendė klausimą dėl apsimestinio sandorio, kuriuo yra dengiamas kitas sandoris, kurio teisinių pasekmių iš tikrųjų siekė sandorio šalys. Šioje nutartyje teismas pažymėjo, kad kai kyla ginčas dėl sandorio – tam tikros sutarties – rūšies, pobūdžio, vienos ar kitos sąlygos prasmės ar pan., teismas, sprendžiamas šį ginčą, vadovaujasi sutarčių aiškinimo taisyklėmis. **CK 6.193** straipsnio 1 dalyje įtvirtinti du svarbūs sutarčių aiškinimo principai. Pirmasis – kad kiekviena sutartis turi būti aiškinama sąžiningai, taip pat vadovaujantis ir teisingumo principais. Antrasis principas reikalauja aiškintis tikruosius sutarties šalių ketinimus, o ne vien rašytinį sutarties tekstą. Aiškinant sutartį, taip pat būtina atsivėlgti į susiklosčiusių šalių tarpusavio santykius, sutarties sudarymo aplinkybes ir pan. Dar vienas iš sutarčių aiškinimo principų – tam tikros sutarties tikslų aiškinimas (**CK 6.193** straipsnio 2 dalis). Sutar ties tikslas gali padėti atskleisti tikruosius šalių ketinimus, taip pat nustatyti ir sutarties rūšį, pobūdį, vienos ar kitos sąlygos prasmę ir pan. Taigi teismas, sprendžiamas dėl konkrečios sutarties reikšmės, neturi rentnis vien pažodinio sutarties tekstą, bet turi aiškintis ir nagrinėti tikruosius šalių ketinimus, sutarties esmę ir tikslą bei jos sudarymo aplinkybes, taip pat šalių elgesį po sutarties sudarymo ir kt. (**CK 6.193** straipsnis) (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. gegužės 15 d. nutartį civilinėje byloje **Nr. 3K-3-243/2008**; 2008 m. rugpjūčio 25 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-304/2008). Minėtame kontekste kasacinis teismas nurodė, kad kai tos pačios šalys vienu metu arba per trumpą laiką tarpą sudaro kelis sandorius, susijusius su tuo pačiu sutarčių dalyku, šie sandoriai aiškintini ne izoliuotai, o kartu, nes tik taip gali būti atskleista tikroji šalių valia, išreikšta susitarimų visetu.
38. Teisėjų kolegija, įvertinusi nurodytus nutartis turinį ir šios nagrinėjamos bylos aplinkybes bei keliamus teisės klausimus, konstatuoja, kad nagrinėjama ir kasaciniame skunde nurodyta byla **Nr. 3K-7-288/2009** skiriasi savo faktinėmis aplinkybėmis. Nurodytoje civilinėje byloje buvo sprendžiama dėl apsimestinio sandorio, kuris turi valios trūkumą, jį sudarant nėra atskleidžiami tikrieji šalių ketinimai, apsimestinio sandorio atveju yra pridengiamas kitas sandoris. Dėl to šioje byloje buvo vadovaujantis pateikti išaiškinimai dėl kelių sutarčių aiškinimo ne izoliuotai, o kartu, siekiant atskleisti tikrąją šalių valią (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. sausio 15 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. e3K-3-89-915/2019**). Nagrinėjamoje byloje ieškovė kasaciniame skunde remiasi pastaraisiais išaiškinimais, tačiau nagrinėjamos ir minėtos bylos faktinės aplinkybės ir teisės aiškinimo problematika skiriasi esmingai, nes minėtoje byloje buvo sprendžiama dėl kelių sandorių vertinimo visuomenėje (**CK 1.87** straipsnio) taikymo prasme. Šiuo atveju yra vertinami keli sandoriai kartu sprendžiant dėl sandorio formos taikymo **CK 1.93** straipsnio kontekste.
39. Šiuo atveju verta atsivėlgti į kitus kasacinio teismo pateiktus vertinimus. Vertindamas pinigų dovanojimo sutarčių teisėtumą kasacinis esmas yra pažymėjęs, kad sąžiningas asmuo vykdo įstatyme imperatyviai įtvirtintus teisinius reikalavimus ir sąmoningai nesiekia jų išvengti. Jų asmuo sąmoningai atlieka veiksmus, kuriais yra siekiama išvengti įstatyme įtvirtinto reikalavimo, tai vertybiniu požiūriu yra smerktinas elgesys. Geros moralės neatitinka ir asmens veiksmas, kuriais yra sąmoningai išsiskaidoma dovanojama pinigų suma vien tam, kad būtų išvengta įstatymu reikalaujamos sutarties notarinės formos laikymosi. Šie veiksmai ne visada gali būti susiję su gerą moralės reikalavimus sandorio formos nesilaikymo pažeidimu (tada sandoris būtų negaliojantis pagal **CK 1.93** straipsnio 3 dalį), bet jie gali būti teismo vertinami kaip neatitinkantys viešosios tvarkos ar geros moralės, o tai sudaro pagrindą taikyti **CK 1.81** straipsnį. Pažymėtina, kad pareiga būti sąžiningam nustatyta tik ikusartiniuose, derybinuose, santykiuose, tiek sudarant, vykdatant ir nutraukiant sutartį, tai yra vienas fundamentalių sutarčių teisės principų (**CK 6.158** straipsnis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. sausio 15 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. e3K-3-89-915/2019**, 50 punktas).
40. **CK 1.81** straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad viešajai tvarkai ar gerai moralei prieštaraujantis sandoris yra niekinis ir negalioja. Sandorio turinys geros moralės požiūriu vertinamas pagal moralės vertybių (gėrio ir blogio, sąžiningumo ir nesąžiningumo) sampratą. Kasacinio teismo praktikoje išaiškintas šios teisės normos turinys: įstatyme neatskleistas formulėmis „viešoji tvarka“ ar „gera moralė“ turinys; jis yra įvairialypis ir sietais ne tik su atitinkamais veiksmais, bet ir su tikslais bei veiksmų pasekmėmis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. sausio 16 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. 3K-3-30/2006**). Nagrinėjant civilines bylas dėl sutarčių pripažinimo negaliojančiomis pagal **CK 1.81** straipsnį, sutarties šalių ketinimai turi labai svarbią reikšmę. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad, remiantis **CK 1.81** straipsniu, turi būti įrodyta, kad pagrindinis ir vienintelis sutarties šalių ketinimas buvo skirtas tikslui, priešingam viešajai tvarkai ar gerai moralei, pasiekti. Tokius šalių ketinimus, jeigu jie nėra akivaizdūs, privalo įrodyti sutartį įsigijantis asmuo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 28 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. 3K-3-689-695/2015**; 2018 m. kovo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-122-969/2018, 72 punktas; 2019 m. sausio 15 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. e3K-3-89-915/2019**, 51 punktas).
41. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra nurodęs, jog siekiant išaiškinti atitinkamų sandorių teisėtumą turi būti tiriami ir vertinami tikrieji šalių ketinimai bei sutarčių sudarymo aplinkybės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. sausio 15 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. e3K-3-89-915/2019**, 49 punktas). Šiuo atveju manytina, jog, vertinant atvejus dėl kelių vekseliams, kaip vienašaliam sandoriui, taikytinos notarinės formos reikalavimo, turi būti atsivėlgama į jų sudarymo aplinkybes, vertinami šalių ketinimai ir siekiai. Jeigu sudaromi keli sandoriai dėl vieno dalyko labai trumpu laiku tarpą už, tai tuo pačiu šalių (arba vienašalo sandorio atveju – tos pačios šalies), jei gali būti vertinami kaip vienas sandoris, lieku nustatytas, kad valia buvo nukreipta iš esmės į vienos prievolės sukūrimą. Prešinės vertinimas ir formuluojant atskiras vekselius patvirtintus įpareigojimus, vertinant juos izoliuotai nuo jų sudarymo aplinkybių, sudarytu prielaidas šaliams piktnaudžiauti išvengiant minėtų teisės aktų vekseliams keliamų reikalavimų.
42. Pirmosios instancijos teisme atsakovė nurodė, kad vekseliuose nurodoma suma susidarė dėl neįmokėtų priedų, šie priedai buvo sutarti su ieškove žodžiu, tačiau neįforminti, siekiant išvengti mokesčių. Vien ši aplinkybė pirmosios instancijos teismui leido teigti, jog toks susitarimas dėl neteisėtų priedų, jei toks ir egzistavo, nors ieškovė ir neigia tokio susitarimo buvimą, yra niekinis (**CK 1.80** straipsnio 1 dalis), todėl negali sukelti teisinių pasekmių, taip pat ir tokį susitarimą užtikrinančioms priemonėms – vekseliams. Pirmosios instancijos teismas taip pat nustatė, jog ieškovė pripažino, kad įmonės finansinė padėtis buvo sunki, t. y. nebuvo galima atsiskaityti iš karto, todėl ji išrašydavo vekselius kaip prievolės užtikrinimą priemonę, šios aplinkybės negėrinio ir atsakovė. Šiuo atveju atsivėlgdama į pirmosios instancijos teismo nustatytas aplinkybes, kad atsakovė teisme patvirtino, jog ji parengė vekselius, kuriuos pasirašė ieškovė. Pirmosios instancijos teismas taip pat nustatė, jog šalys patvirtino, kad vekseliai buvo sudaromi dėl vienos piniginės prievolės įvykdymo, tačiau dviem datomis buvo įforminti net septyni vekseliai.
43. Teisėjų kolegija, įvertinusi teisės taikymo aspektu pirmosios instancijos teismo sprendimo motyvus, jog vekseliai buvo sudaromi dėl vienos piniginės prievolės įvykdymo, tačiau dviem datomis įforminti net septyni vekseliai, siekiant išvengti notario patvirtinimo, ieškovės ir atsakovės pateiktus paaiškinimus dėl vekselių rengimo aplinkybių, sutinka su pirmosios instancijos teismo vertinimu, jog vekseliai turėtų būti vertinami kartu kaip visuma, o ne izoliuotai. Šiuo atveju septynis vekselius sudarant poros dienų laikotarpį bei išskaidant juose nurodytas sumas buvo siekiama išvengti teisės aktuose nustatytos vekseliams taikytinos notarinės formos reikalavimo (**CK 1.81** straipsnio 1 dalis, 1.93 straipsnio 3 dalis).
44. Pirmosios instancijos teismas nustatė, jog ieškovės pasirašyti vekseliai nebuvo patvirtinti notaro, jie nėra įvykdyti, todėl pagrįstai dėl formos nesilaikymo juos pripažino negaliojančiais (**CK 1.93** straipsnio 3 dalis) ir jiems netaikė IPVJ bei kitų teisės aktų, reglamentuojančių su vekseliais susijusius teisinius santykius, nuostatas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gegužės 6 d. nutartis civilinėje byloje **Nr. e3K-3-141-469/2020**, 23, 24 punktai).
45. Šiuo atveju atsivėlgiant į teismų nustatytas aplinkybes sprendžiant, jog nagrinėjamoje byloje pateikti vekseliai neturi paprastojo vekselio galios. Teisėjų kolegija taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad, remiantis nuoseklia kasacinio teismo praktika, tuo atveju, kai veksels netenka vertybinio popieriaus teisinio statuso dėl turinio, formos trūkumų ar įstatyme nustatytų terminų jam pateikti apmokėti ir pateikti reikalavimus pagal jį pralaidimo, iš vekselio kylančioms

reikalavimus patenkinti negali būti taikomos IPVI nuostatos, be kita ko, vekselvie įtvirtinta prievolė netenkabesalybiškumo ir abstraktumo savybių (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gegužės 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-100-469/2019, 32 punktas). Atsižvelgdamas į civilinėje byloje pateiktus reikalavimus, tai, kad vekseliai neatitiko jiems taikomo notarinės formos reikalavimo, pirmosios instancijos teismas pagrįstai panaikino šiuos vekselius ir jų pagrindu padarytus vykdomuosius įrašus.

46. Nagrinėjamoje byloje taip pat buvo nustatyta, jog vekseliai buvo išduoti kaip prievolės užtikrinimo priemonė, jais remiantis nebuvo perduotas turtas, todėl šiuo atveju restitucijos klausimas nekyla.
47. Atsižvelgiant į byloje nustatytas aplinkybes, susijusias su notarinės formos, taikytinos ginčo vekseliams, nesilaikymu, kiti kasacinio skundo argumentai neturi teisinės reikšmės kasacinės bylos išnagrinėjimo rezultatui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.
48. Apibendrinama išdėstytus argumentus pagal nagrinėjamos bylos aplinkybes teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai neįvertino faktinių aplinkybių, susijusių su vekseliams taikytinu notarinės formos reikalavimu, ir nepasisakė dėl šių argumentų pagrįstumo. Atsižvelgiant į šiame procesiniame sprendime nurodytus argumentus sprendžina, jog apeliacinės instancijos teismas priėmė neteisėtą, nepagrįstą sprendimą, todėl jis yra panaikinamas ir paliekamas galioti pirmosios instancijos teismo sprendimas ([CPK](#) 346 straipsnio 2 dalies 1 punktas, 359 straipsnio 1 dalies 3 punktas).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

49. [CPK](#) 93 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Pagal [CPK](#) 98 straipsnio 1 dalį šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas. Dėl šių išlaidų priteisimo šalys teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu. Šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtinantys įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos.
50. Tenkinus kasacinį skundą, laikytina, kad ieškovės ieškinių pareikšti reikalavimai buvo tenkinti visiškai. Todėl ieškovei priteistinas turėtų bylinėjimosi išlaidų, kurias ji patyrė nagrinėjant civilinę bylą apeliacinės instancijos ir kasaciniame teisme, atlyginimas.
51. Byloje esantys mokėjimo dokumentai patvirtina, kad atsakovė už pateiktą apeliacinį skundą sumokėjo 50 Eur žyminį mokestį, atsižvelgus į priimtą sprendimą, šų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas jai nepriteistinas ([CPK](#) 93 [straipsnio](#) 1 dalis). Kadangi Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. vasario 17 d. nutartimi atsakovė buvo atleista nuo likusios 308,26 Eur žyminio mokesčio dalies mokėjimo, o teismo sprendimu nebuvo tenkinti atsakovės interesai, todėl šių išlaidų atlyginimas iš ieškovės nepriteistinas ([CPK](#) 96 [straipsnis](#)). Ieškovė nepateikė įrodymų dėl apeliacinės instancijos teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų, todėl jų atlyginimo klausimas nekyla.
52. Kasaciniame teisme ieškovė sumokėjo 358 Eur žyminio mokesčio už kasacinį skundą, šio atlyginimas jai yra priteistinas iš atsakovės ([CPK](#) 93 [straipsnio](#) 1 dalis). Ieškovė nepateikė kitų dokumentų dėl kasaciniame teisme patirtų išlaidų atlyginimo, todėl jų atlyginimo klausimas nekyla.
53. Kasaciniame teisme nepatirta išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, todėl dėl jų nesprendžiama.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 362 straipsniu,

nutaria:

Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. spalio 21 d. sprendimą panaikinti ir palikti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. sausio 10 d. sprendimą. Priteisti ieškovei E. T. (a. k. (duomenys neskelbtini)) iš atsakovės D. S. (a. k. (duomenys neskelbtini)) 358 (tris šimtus penkiasdešimt aštuonis) Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo. Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Tamošiūnienė

Vasarienė